

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора ВСП «ФКЕТ

НУ «Чернігівська політехніка»

02.09.2024 №22

ІНСТРУКЦІЯ
щодо дій в умовах надзвичайних ситуацій
у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж економіки і
технологій Національного університету «Чернігівська політехніка»

1. Загальні положення

Інструкція щодо дій в умовах надзвичайних ситуацій в Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж економіки і технологій Національного університету «Чернігівська політехніка» (далі - Інструкція) встановлює порядок дій при загрозі виникнення або виникненні надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного характеру.

Інструкція розроблена на підставі ст. 40. Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», наказу ДСНС України від 23.03.2015 № 167 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки населення до дій в умовах загрози або вчинення терористичного акту» наказу Міністерства освіти і науки України від 21.11.2016 № 1400 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту».

Дії учасників освітнього процесу Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж економіки і технологій Національного університету «Чернігівська політехніка» (далі - Коледжу) при загрозі та виникнення подій, що можуть привести до надзвичайних ситуацій, повинні бути спрямовані на збереження свого життя та здоров'я, збереження матеріальних цінностей та негайне оповіщення служб оперативного реагування за телефонами:

- Рятувальна служба ДСНС -101;
- Національна поліція - 102;
- Швидка медична допомога - 103;
- Аварійна служба газу -104;
- Служба екстреної допомоги населенню -112.

Надзвичайна ситуація (далі - НС) обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або на водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежною, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може привести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на зазначеній території чи провадження господарської діяльності на об'єктах, що знаходяться на даній території.

2. Дії здобувачів освіти та працівників Коледжу в режимі повсякденної діяльності

- В режимі повсякденної діяльності здобувачі освіти та працівники Коледжу повинні:
- знати порядок передачі сигналів оповіщення населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій у сфері цивільного захисту
 - знати телефони служб оперативного реагування і порядок їх виклику;
 - знати порядок дій в умовах загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій;

- вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння і знати місця їх розташування;
- дотримуватися встановленого протипожежного режиму, виконувати вимоги правил пожежної безпеки та нормативно-правових актів з питань пожежної безпеки;
- повідомляти адміністрацію про будь-які підозрілі або небезпечні ситуації.
- ознайомитись з планом евакуації при загрозі виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій;
- знати місце розташування захисних споруд та найпростішого укриття Коледжу;
- вміти користуватися індивідуальними засобами захисту органів дихання та медичними засобами захисту;
- знати прийоми надання першої медичної допомоги.

3. Дії здобувачів освіти та працівників Коледжу при загрозі повітряної небезпеки

Під час воєнного стану повітряна тривога не буває навчальною. Коли надходить інформація від сил протиповітряної оборони про рух ворожої авіації (крилатих ракет) або про запуск балістичних ракет та інших повітряних цілей, існує загроза життю. Сповіщення про повітряну тривогу - це повідомлення про реальну загрозу удару з повітря.

Сигнали повітряної тривоги передаються підрозділами ДСНС та військових адміністрацій через системи централізованого оповіщення цивільного захисту (звучання сирен), через засоби масової інформації (теле- та радіоповідомлення) та засоби електронних комунікацій (SMS- повідомлення, повідомлення у месенджерах та мобільних застосунках).

Сигнали повітряної тривоги направлені на захист здоров'я і життя населення від бомбардувань та ракетних обстрілів і є обов'язковими для виконання всіма особами, згідно з п. 2 ст. 21 Кодексу цивільного захисту України.

Для швидкого отримання попереджувального сигналу про загрозу рекомендовано всім учасникам освітнього процесу встановити на телефоні застосунок «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА», розробленого Компанією Ajax Systems разом із stfalcon.com та за підтримки Міністерства цифрової трансформації України. Застосунок надсилає максимально гучні критичні сповіщення про повітряну, хімічну, техногенну або інші види тривоги системи цивільної оборони навіть у беззвучному або сплячому режимі смартфона. Важливо прослухати повідомлення і діяти в суворій відповідності з отриманими вказівками.

В якості укриття при повітряних тривогах використовуються:

- захисні споруди цивільного захисту - сховища або протирадіаційні укриття;
- найпростіші укриття - підвальні, цокольні приміщення та 1 поверх приміщень, відповідно до складених актів оцінки об'єктів;
- підземні споруди подвійного призначення - станції метро, паркінги, підземні переходи тощо.

Кожен учасник освітнього процесу Коледжу завчасно повинен ознайомитися з місцем розташування найближчого укриття та маршрутами до нього, а також з порядком дій при оголошенні повітряної тривоги.

3.1. Порядок дій здобувачів освіти та працівників Коледжу, як і під час оголошення повітряної тривоги перебувають на робочих місцях, на навчанні в аудиторіях:

- почувши сигнал «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА» (або отримавши його у вигляді повідомлення на телефон) негайно припинити роботу та навчання;
- вимкнути оргтехніку, газові прилади, освітлення, електрообладнання; переконатись, що всі учасники освітнього процесу, які працюють у даному приміщенні (або в сусідніх), знають про сигнал тривоги;
- взяти необхідні особисті речі (документи, що посвідчують особу, ліки, які приймаються регулярно, телефон тощо) та негайно, без паніки, організовано пройти до захисної споруди (споруди подвійного призначення, що використовується як сховище, протирадіаційне укриття, найпростіше укриття);
- викладачам, супроводжуючи здобувачів освіти, організовано пройти до захисної споруди;
- зайняти місце в укритті, зберігати спокій, надавати допомогу тим, хто її потребує, виконувати вказівки адміністрації, безпосереднього керівника, відповідальної особи з обслуговування захисної споруди;
- по можливості, продовжити роботу і навчання on-line; почувши офіційне повідомленнями «ВІДБІЙ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ», залишити безпечне місце перебування у сховищі та приступити до виконання своїх обов'язків.

3.2. Порядок дій здобувачів освіти та працівників Коледжу, які під час оголошення повітряної тривоги працюють, навчаються дистанційно (перебувають вдома):

- почувши сигнал «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА» (або отримавши його у вигляді повідомлення на телефон) негайно припинити роботу;
- вимкнути електрообладнання, перекрити газ та воду; взяти необхідні особисті речі (документи, що посвідчують особу, ліки, які приймаються регулярно, телефон тощо) та негайно спуститись до укриття використовуючи найкоротший маршрут;
- якщо укриття в радіусі 500 метрів від будинку відсутнє, а працівники знаходяться на верхніх поверхах будівлі, - спуститись на нижні поверхи без використання ліфту (це небезпечно), знайти безпечну зону користуючись правилами «двох стін», «нижнього поверху та розташування біля капітальної стіни»;
- перебуваючи в укритті або в безпечному місці зберігати спокій, надавати допомогу тим, хто її потребує;
- почувши офіційне повідомленнями «ВІДБІЙ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ» залишити безпечне місце перебування у сховищі та приступити до виконання своїх обов'язків.

3.3. Порядок дій працівників Коледжу, які під час оголошення повітряної тривоги перебувають на робочих місцях, пов'язаних із охороною об'єктів (навчальних корпусів, гуртожитків, лекційних аудиторій тощо):

- почувши сигнал «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА» (або отримавши його у вигляді повідомлення на телефон), негайно повідомити присутніх про оголошення повітряної тривоги, про припинення роботи та навчання й, у зв'язку з чим, необхідності всім покинути приміщення і прямувати в укриття (поінформувати здобувачів освіти та відвідувачів про наявність та місце розташування найпростішого укриття Коледжу або

- найближчого укриття, що забезпечується органами державної влади/місцевого самоврядування);
- в разі облаштування найпростішого укриття на даному об'єкті перевірити чи відкрите укриття та аварійні виходи;
 - попередити про недопущення учасників освітнього процесу та відвідувачів до верхніх поверхів закладу, скерувавши всіх до укриття;
 - в разі, якщо на даному об'єкті не передбачено укриття: перевірити чи всі учасники освітнього процесу та відвідувачі залишили приміщення та пройшли в укриття, закрити приміщення, взяти необхідні особисті речі (документи, що посвідчують особу, ліки, які приймаються регулярно, телефон тощо) негайно прямувати до укриття використовуючи найкоротший маршрут;
 - перебуваючи в укритті, або в безпечній зоні, зберігати спокій, надавати допомогу тим, хто її потребує;
 - почувши офіційне повідомленнями «ВІДБІЙ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ», залишити безпечне місце перебування у сховищі та приступити до виконання своїх обов'язків.

4. Дії здобувачів освіти та працівників в умовах загрози виникнення або виникнення терористичного акту.

4.1. У випадку знаходження вибухового пристрою або предмету, схожого на нього:

- повідомити про небезпечну знахідку рятувальну службу ДСНС за телефоном 101, національну поліцію за телефоном 102, надавши інформацію про характерні ознаки ймовірного вибухового пристрою (місце його розташування, дату і час виявлення та особу, яка його виявила) після чого необхідно повідомити про знахідку безпосереднього керівника;
- негайно припинити роботи в місці (районі) його виявлення;
- поінформувати про нього інших осіб, які знаходяться поруч, у разі можливості забезпечити їх евакуацію з небезпечної території;
- не підходити, не торкатися та не пересувати небезпечну знахідку;
- знаходячись поблизу знахідки, утримуватися від куріння, використання засобів радіозв'язку, у тому числі й мобільного, не здійснювати самостійні дії;
- по можливості забезпечити охорону виявленого підозрілого предмета, (за захисними спорудами чи предметами), ведучи спостереження на безпечній відстані, як визначено нижче:

Тип вибухового пристрою (підозрілої речі)	Безпечна відстань
Ручна граната	Не менше ніж 200 метрів
Тротилова шапка	Не менше ніж 50 метрів
Банка ємністю 0,33 літра	Не менше ніж 60 метрів
Валіза, кейс	Не менше ніж 300 метрів
Дорожня валіза	Не менше ніж 400 метрів
Легковий автомобіль	Не менше ніж 600 метрів
Мікроавтобус	Не менше ніж 1000 метрів

- по можливості позначити або огородити місце перебування (для огорожі можна використовувати різні підручні матеріали - дошки, жердини, гілки, мотузки, шматки яскравої матерії тощо);
- по можливості та у разі наявності фото-, відеозасобів здійснити фото- та відеофіксацію місця знаходження підозрілого предмета, схожого на вибуховий пристрій;
- обов'язково дочекатися прибуття представників правоохоронних органів, знаходячись на безпечній відстані від місця знахідки;
- у разі залишення підозрілого предмета невідомою особою, свідком чого ви стали, максимально запам'ятати її зовнішність, одяг, автотранспорт та його номерні знаки.

Основними характерними ознаками, що вказують на можливу належність підозрілого предмета до вибухового пристрою є наявність:

- знаходження в місцях з масовим перебуванням людей (громадському транспорті) без нагляду валізи, пакунка коробки тощо;
- зовнішньої схожості з боєприпасами навчально-імітаційними, сигнальними, освітлювальними та піротехнічними виробами;
- антени з радіоприймачем, годинникового механізму або електронного таймера;
- запаху газу, розчинника, пально-мастильних і хімічних матеріалів тощо;
- елементів (деталей), що не відповідають їх прямому призначенню;
- сторонніх підозрілих предметів у дверях, вікнах, закріплених за допомогою дроту, ниток, важелів, шнурів тощо.

4.2. При отриманні телефоном анонімного повідомлення про замінування будівлі (об'єкта з масовим перебуванням людей), рекомендується:

- не класти передчасно слухавку;
- уважно вислухати і з'ясувати вимоги та інформацію про характер погрози щодо вчинення теракту й по можливості записати вимоги;
- спробувати під час розмови встановити інформацію про особу (стать, вік, особливості мови тощо);
- запропонувати повторити свої вимоги, поставити уточнюючі запитання про характер погрози, місце та час її реалізації, мотивувати про надання якнайбільшого обсягу інформації про вчинення теракту;
- установити мотиви дій, поставити запитання про цілі, які він ставить, запропонувати інші шляхи вирішення вимог;
- обов'язково звернути увагу на фонові звуки (шум вулиці, машин, які проїжджають, музику, звуки тощо, що допоможе в подальшому визначити місце, звідки здійснено анонімний дзвінок);
- закінчуючи розмову, повторити основні моменти телефонної бесіди ; після завершення розмови зателефонувати до правоохоронних органів за номером 102 та повідомити безпосереднього керівника;
- обмежити коло осіб, які знають про погрозу вчинення теракту.

4.3. При отриманні інформації поштою, рекомендується:

- поводитися максимально обережно з поштовим посланням; обов'язково його зберігати з усіма матеріалами (лист із текстом, будь-які вкладення, конверт і обгортку тощо);
- не зшивати, не склеювати, не робити написи, не підкреслювати або обводити окремі місця;
- повідомити в правоохоронні органи за номером 102 та передати їм надіслані поштою матеріали;
- обмежити коло осіб, які знають про погрозу й передачу матеріалів у правоохоронні органи.

4.4. При захопленні терористами заручників на території рекомендується:

- по можливості, за першої нагоди сповістити про своє місце знаходження рідним або поліції за телефоном 102;
- своїми діями не провокувати терористів на насильницькі дії (уникати різких рухів, шуму тощо);
- не чинити опір озброєним терористам, що може призвести до численних людських жертв, не дивитися їм в очі, якщо вимагають віддати особисті речі - негайно віддати;
- у разі необхідності виконувати вимоги злочинців, не допускати паніки;
- не піддаватися на провокаційні дії терористів;
- бути уважними, запам'ятати прикмети злочинців (риси їх обличчя, одяг, імена, клички, можливі шрами і татуювання, особливості мови і манери поведінки, тематику їх розмов);
- бути готовим до складнощів (відсутність свободи руху, їжі, води тощо);
- почувши стрільбу та вибухи (у разі штурму), негайно лягти на підлогу обличчям вниз, поклавши руки долонями на потилицю і не рухатися;
- у жодному випадку не бігти назустріч співробітникам правоохоронних органів або від них, оскільки вони можуть прийняти вас за злочинця;
- по можливості триматися якомога далі від дверей та вікон.

4.5. При перебуванні в районі ведення бойових дій

4.5.1. У разі перебування в будівлі рекомендується:

- зайняти приміщення, які розташовані подалі від вікон, балконів (коридор, ванна кімната тощо) та лягти на підлогу. Якщо будинок панельний, по можливості зробіть спробу його покинути;
- ні в якому разі не підходити до вікон та не спостерігати за подіями на вулиці не вибігати на вулицю;
- віконне скло укріпити липкою стрічкою або скотчем навхрест, закласти вікна подушками або іншими речами, тому що більш всього уражень отримують при розльоті осколків снарядів;
- пересуватися по кімнатах тільки повзком;
- після звершення стрілянини обережно залишити будинок, при цьому взяти із собою речі першої необхідності та особисті документи;

- під час евакуації використовувати внутрішні сходи, зовнішні пожежні драбини тощо, не користуватися ліфтами, надавати необхідну допомогу дітям, жінкам, літнім людям, особам з інвалідністю;
- після завершення обстрілів негайно переміститися у бомбосховище або підвальне приміщення будинку.

По можливості залишити будівлю та виїхати в іншу безпечну місцевість, при собі обов'язково мати особисті документи та речі першої необхідності.

4.5.2. У разі перебування на вулиці (місцевості) рекомендується:

- негайно лягти на землю, по можливості у найбільш заглиблені місця (канави, ями, ритвини тощо), прикрити голову якимись речами або, на крайній випадок, руками;
- укриття вибирати на відстані якомога далі від будівель; не проявляти зацікавленості тим, що відбувається навкруги, не підніматися із землі та не висовуватися з-за укриття;
- стояти чи перебігати, ховаючись під деревами, будівлями;
- намагатися уникати перебування поблизу різних видів техніки пожежонебезпечних і вибухонебезпечних об'єктів, які становлять небезпеку для людей, які перебувають поруч;
- у разі артилерійського або мінометного обстрілу щільно закривати вуха руками, відкривши рот для урівноваження тиску. Звуковий (акустичний удар) може призвести до розривів судин та барабанних перетинок людини;
- дочекавшись закінчення вибухів снарядів або пострілів, спробувати якомога швидше переміститися у безпечне місце (бомбосховище);
- переміщуючись у безпечне місце, не підбирати зброю та боєприпаси, що розкидані (лежать) на землі;
- у безпечному місці надати необхідну допомогу дітям, жінкам, літнім людям, інвалідам;
- за можливості, та у разі наявності необхідних знань і навичок, надати домедичну допомогу постраждалим.

4.6. У разі руйнування будівлі рекомендується:

- визначити вільне місце, до якого є можливість переміститися; намагатися зміцнити стелю в помешканні уламками меблів, конструкцій будинку, які є поряд;
- відсунути від себе гострі предмети та не здійснювати спроби самостійно вибратися з-під завалу;
- закривати органи дихання тканиною (за можливості зволоженою) через яку можна дихати;
- у разі наявності мобільного телефону негайно зателефонувати до правоохоронних органів за номером 102 та служби порятунку за номером 101, вказавши адресу надзвичайної ситуації (події) (кількість поверхів будівлі, наявність людей тощо);
- по можливості визначити своє місце перебування під завалом якимось сигналом (звуком);
- вибратися в безпечне місце та надати необхідну допомогу дітям, жінкам, літнім людям, особам з обмеженими можливостями;
- у разі затиснення уламками конструкцій будинку ділянок тіла масажувати їх для підтримання циркуляції крові;

- ні в якому разі не запалювати вогонь (запальничку, сірники), що може призвести до вибуху;
- намагатися перебувати якомога довше у свідомості (читати вірші, співати пісні тощо);
- за можливості, та у разі наявності необхідних знань і навичок, надати постраждалим домедичну допомогу;
- під час евакуації використовувати внутрішні сходи, зовнішні пожежні драбини тощо, при цьому не користуватися ліфтами.

Необхідно пам'ятати, що відразу після повідомлення про теракт аварійно-рятувальні підрозділи розпочинають роботу щодо визволення постраждалих з-під завалів. Під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт передбачено періодичні «ХВИЛИНИ ТИШІ», під час яких зупиняють роботу залученого до робіт спеціального обладнання та техніки, щоб почути сигнали (звуки) про допомогу. Саме в ці хвилини необхідно найголосніше подавати сигнали про своє місцезнаходження.

4.7. При отриманні інформації про евакуацію (із квартири, установи, місця з масовим перебуванням людей), рекомендується:

- не панікувати, зберігати спокій;
- взяти із собою документи, гроші, цінності (у разі необхідності ліки); відключити всі електричні прилади;
- знеструмити квартиру та перекрити подачу води і газу до квартири; замкнути вхідні двері до квартири;
- перевірити сусідні квартири на наявність у них дітей, які на час проведення (оголошення) евакуації залишились без нагляду дорослих, та повідомити про це представників правоохоронних органів за номером 102 (аварійно-рятувальних служб за номерами 101 та 104);
- залишати будинок спокійно, не створюючи паніки, при цьому надавати допомогу літнім, важкохворим людям, жінкам і дітям.

4.8. Дії здобувачів освіти та працівників при загрозі виникнення або виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

При загрозі виникнення або виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, після уривчастого звучання електросирен, попереджувального сигналу цивільного захисту «УВАГА ВСІМ!», передаються **ПОВІДОМЛЕННЯ** через місцеві радіомовні станції і телебачення. На кожний випадок надзвичайних ситуацій підготовлено варіанти повідомлень на можливі надзвичайні ситуації.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Кожне повідомлення може буде відрізнитися одне від одного.

ПОВІДОМЛЕННЯ будуть залежати від екстремальних умов, розмірів, тривалості та масштабів можливих наслідків надзвичайних ситуацій, ступеню небезпеки, факторів ураження для населення міста та стану рятувальних і невідкладних аварійних відновлювальних робіт. Вислухавши повідомлення **НЕОБХІДНО** негайно сповістити безпосереднього керівника, адміністрацію, працівників, здобувачів освіти про зміст повідомлення і порядок дій при НС.

Здобувачі освіти та працівники, почувши сигнал «УВАГА ВСІМ!», повинні діяти без паніки, метушні у відповідності з отриманими вказівками.

4.9. При аваріях з викидом (випливом) небезпечних хімічних речовин та радіоактивних речовин/ у разі нанесення ядерного удару/хімічної атаки:

- включити телевізор (радіоприймач) і прослухати текст інформації про дії населення після одержання сигналу;
- далі діяти за вказівками штабу органів управління цивільного захисту; застосувати особисті засоби індивідуального захисту (респіратор, протипилову пов'язку, ватно-марлеву пов'язку або протигаз);
- взяти запас продуктів, воду (герметично запаковані), документи, медикаменти, предмети першої потреби та направитися у сховище або протирадіаційне укриття;
- якщо нема укриття, залишатися в будівлі та взяти активну участь в герметизації приміщення;
- не допускати вихід людей із закритих житлових приміщень, навчальних корпусів, вжити всі можливі заходи щодо запобігання паніки, пам'ятати, що перебування в укритті понад 24 годин значно покращує шанси на виживання;
- надалі слухати інформацію штабу органів управління цивільного захисту.

4.9.1. При штормовому попередженні:

- включити телевізор (радіоприймач) і прослухати текст інформації про дії населення після одержання сигналу;
- негайно довести сигнал до керівництва структурного підрозділу, здійснити оповіщення людей, вжити всі можливі заходи щодо запобігання паніки;
- закрити двері, вікна, горища, прибрати предмети, які можуть травмувати людей, вимкнути освітлення, електроприлади і газ;
- під час урагану (бурі, смерчу) припинити вихід людей із приміщень та корпусу;
- надалі слухати інформацію штабу органів управління цивільного захисту.

4.9.2 При загрозі затоплення:

- включити телевізор (радіоприймач) прослухати текст інформації про дії населення після одержання сигналу;
- далі діяти за вказівками штабу органів управління цивільного захисту; взяти необхідні речі, документи, продукти харчування, воду, виключити електроенергію, відключити газ і зібратись у вказаному місці для евакуації;
- надалі слухати інформацію штабу органів управління цивільного захисту.

4.9.3. При загрозі землетрусу:

- включити телевізор (радіоприймач) і прослухати текст інформації про дії населення після одержання сигналу;
- далі діяти за вказівками штабу органів управління цивільного захисту;
- відключити газ, воду, електроенергію, взяти необхідний одяг, документи, продукти харчування, вийти на вулицю і розміститися на відкритій місцевості на безпечній відстані від будинків, споруд, ліній